

Извјештај о квалитету
за статистичко истраживање
**ИНДЕКС ПОТРОШАЧКИХ
ЦИЈЕНА, 2015.**

Републички завод за статистику,
Бања Лука, 2016.

Садржај

1	Увод у статистички процес и његове резултате – Методологија истраживања	4
2	Релевантност	7
3	Тачност	7
3.2.	Неузорачке грешке	8
3.2.2	Грешке мјерења	8
	<i>Грешке у мјерењу су могуће у фазама прикупљања података на терену и при уносу података од стране сниматеља или особе која уноси податке. Упитници и сва методолошка упутства су достављени сниматељима, а са њима се одржава редован контакт у циљу минимизирања грешака.</i>	8
3.2.2.1	Мјере за смањење броја грешака мјерења	8
3.3.1	Показатељи квалитета и учинка-Стопа неодговора (А4) и Стопа неодговора варијабле (А5)	8
4	Правовременост и тачност објављивања	9
4.1	Правовременост објављивања	9
4.1.1	Показатељ квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (Т1)	9
4.2	Тачност објављивања	10
5	Доступност и јасноћа	10
5.1	Доступност	10
5.1.1	Канали дисеминације	11
5.1.2	Показатељ квалитета и учинка-Стопа кориштених канала дисеминације (АС1)	11
5.1.3	Начини дисеминације	11
5.1.4	Показатељ квалитета и учинка-Стопа кориштених начина дисеминације (АС2)	11
5.1.5	Показатељ квалитета и учинка – Број приступа <i>on-line</i> бази података (АС3)	12
5.2	Јасноћа	12
5.2.1	Дисеминирани резултати и публикације	12
5.2.2	Метаподаци	12
5.2.3	Мјере за побољшање јасноће дисеминираних резултата	12
5.2.4	Показатељ квалитета и учинка - Стопа комплетности мета података (АС4)	13
6	Упоредивост и складност	13
6.1	Временска упоредивост	13
6.1.1	Показатељ квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (СС1)	13
6.1.2	Прекиди у временским серијама	13
6.2	Географска упоредивост	13
6.2.1	Упоредивост с осталим чланицама европског статистичког система	13
6.3	Десезонирање	13
6.4	Усклађеност између привремених и коначних података	13
6.5	Усклађеност с резултатима референтног истраживања	13
8	Трошкови и оптерећеност испитаника/извјештајних јединица	14
8.1	Трошкови истраживања Републичког завода за статистику	14
8.2	Оптерећеност и трошкови испитаника/извјештајних јединица	14
8.3	Мјере за смањивање трошкова и оптерећености	14

1 Увод у статистички процес и његове резултате – Методологија истраживања

1.1 Намјена и периодика провођења истраживања

Индекс потрошачких цијена (ИПЦ) мјери промјене просјечног нивоа цијена производа и услуга финалне, монетарне потрошње домаћинства на економској територији Републике Српске, чија је основна намјена да праћењем динамике у промјенама различитих нивоа цијена, обезбједи мјеру службене инфлације у Републици Српској.

Поред основне намјене – мјера инфлације у Републици Српској, Индекс потрошачких цијена користи се за усклађивање примања у складу са колективним уговорима, пензија и социјалних давања, за очување вриједности код уговора с индексним клаузулама, омогућује упоређивање стопе инфлације с другим земљама или упоређивање кретања цијена унутар земље између појединих региона, те служи као основ за дефлационирање појединих макроекономских агрегата у статистици националних рачуна.

Индекс потрошачких цијена израчунава се у редовној мјесечној динамици.

1.2 Правни основ

Статистичко истраживање Индекс потрошачких цијена у Републици Српској за 2015. годину, проводи се на основу Статистичког програма Републике Српске за период 2013-2017 (Одлука Народне скупштине Републике Српске бр. 01-1901/12 о усвајању Статистичког програма »Службени гласник Републике Српске« број 120/12) и Закона о статистици Републике Српске (»Службени гласник Републике српске« број 85/03).

1.3 Јединица посматрања

Јединица посматрања су малопродајне (потрошачке) цијене производа и услуга који имају највеће учешће у укупној финалној потрошњи домаћинства, а чије кретање истовремено, најбоље одражава кретање цијена сличних производа и услуга. У том смислу посматрају се цијене производа и услуга који су предмет најчешћих трговинских трансакција и које садрже порез на додану вриједност (ПДВ).

1.4 Прикупљања података

Цијене прикупљају овлаштени сниматељи цијена из више малопродајних локација, тј. изабраних мјеста снимања као што су: продавнице широке потрошње - супермаркети, хипермаркети и сл. затим специјализоване трговине, малопродајни локали у тржним центрима, тржнице (тзв. зелене пијаци), комунална предузећа, предузећа из области телекомуникација и друга предузећа која пружају услуге домаћинствима.

Овлаштени сниматељи цијена од Завода добијају спецификације (тзв. картице) с најважнијим информацијама: опис производа/услуге, одговарајуће СОICOP шифре, те задате јединице мјере, на основу којих самостално бирају конкретан производ чију ће цијену и детаљнији опис снимати у одређеном продајном мјесту. Одабир конкретног производа треба да је у складу са критеријем најпродаванијег производа, а да би се осигурало да сниматељи из мјесеца у мјесец снимају цијене истих производа, те да би се могло пратити које производе посматрају на терену, у упитник се уносе и додатне карактеристике производа, као и информације о евентуалним замјенама. Такав начин снимања омогућује праћење промјена цијена између два периода.

Одређени мањи број цијена се прикупља централно од стране Завода, просљеђује се сниматељима, а најчешће се ради о производима или услугама чије цијене су јединствене на цијелој територији РС.

За потребе индекса потрошачких цијена, снимање се врши сљедећих дана у мјесецу:

- за пољопривредне производе који се продају на тржницама цијене се прикупљају два пута мјесечно, у првој и трећој седмици у мјесецу,
- цијене бензина се прикупљају, такође у првој и трећој седмици у мјесецу и то на исти дан.

- за све остале производе цијене се, у складу са важећим европским стандардима, прикупљају једанпут мјесечно (између 1. и 21. у мјесецу) с тим да је потребно одржавати исти интервал између прикупљања цијена.

1.5 Обухват

Индекс потрошачких цијена у Републици Српској израчунава се на основу репрезентативне листе производа (тзв. корпе) коју у 2015. години чини 599 производа и услуга. Сваког мјесеца прикупља се преко 9000 цијена, по унапријед дефинисаном узорку продајних мјеста. Обухваћени су најважнији производи и услуге које домаћинства купују ради финалне потрошње и чије учешће у укупној потрошњи домаћинстава прелази 0,1%. Листа производа и услуга редовно се ажурира како би се очувала репрезентативност, с обзиром на промјене у навикама потрошача у погледу куповине.

Цијене се прикупљају на шест географских локација - градова (Бања Лука, Бијељина, Добој, Источно Сарајево, Приједор и Требиње) одабраних према критерију броја становника и њиховом значају у географском подручју којем припадају.

1.6 Дефиниције

Агрегатни индекси: индекси који су израчунати као пондерисани просједи елементарних индекса, а односе се на хијерархијске позиције почевши од нивоа производа.

Агрегирање (индекса): комбинација повезаних категорија, обично унутар заједничке гране хијерархије, која пружа информације на ширем нивоу него што је онај на којем су извршена посматрања.

Базна цијена: цијена из базног мјесеца-децембар претходне године.

Базни индекси: индекси који се израчунавају с базом децембар претходне године, као и референтним индексним периодом $\emptyset 2010=100$.

Базни период: временски период чији се прикупљени подаци користе као основа за израчунавање индекса или других омјера.

Цијена прије замјене: цијена замјенског производа из претходног мјесеца.

Елементарна ставка: производ који је идентификовао сниматељ, који уједно бира у погледу специфичне врсте, марке и паковања. За сваки производ је одређена одговарајућа квота.

Фреквенција прикупљања: учесталост прикупљања елементарних цијена.

Индекс потрошачких цијена представља мјеру просјечне промјена цијена производа и услуга, које домаћинства купују ради задовољења својих личних потреба на економској територији Републике Српске.

Јединица мјере: стварна јединица којој су придружене вриједности и у којој је изражена прикупљена количина појединачног производа.

Корпа производа: избор производа и услуга која домаћинства купују путем новчаних трансакција, и за који се прикупљају цијене. Одабрана је с циљем представљања најчешћег понашања потрошача у смислу њихове финалне потрошње.

Ланчани индекс: индекси који су повезани заједничким референтним периодом, нпр. децембар претходне године.

Малопродајна цијена: цијена коју плаћају домаћинства с циљем набавке појединачних роба и услуга новчаним трансакцијама на економској територији Републике Српске. Прикупљају се малопродајне цијене које су стварно плаћене у моменту одвијања процеса куповине, укључујући све порезе, а искључујући евентуалне субвенције на производе.

Пондери: вриједности којима се изражава важност (учешће) производа у корпи и по којима се израчунавају агрегатни индекси као пондерисани просједи, почевши од елементарних индекса. Базирани су на подацима повезаним с финалном потрошњом домаћинстава и на подацима о процијењеном броју становника према резултатима АПД анкете.

Прикупљена количина: специфична количина у којој се производ продаје. Изражена је у различитим јединицама мјере.

Продајно мјесто: продавнице, тржнице, и др. трговинске радње у којима се прикупљају цијене.

Производ: било који производ или услуга намјењен за личну потрошњу становништва који се може купити, општи назив за производе и услуге.

Просјечни подаци: средње вриједности које су израчунате на бази прикупљених елементарних података, ради се о просјечним цијенама или просјечним индексима који се односе на специфични производ.

Референтни базни индекси: индекси израчунати на бази прерачунате 2010. године, и који су повезани ланчаним (калкулативним) индексима

Референтни индексни период: период за који је индексна база=100.

Референтни период цијена: период у којем је вреднована цијена и у односу на коју се рачунају индекси.

Референтни период пондера: период из којег су узети трошкови са циљем израчунавања пондера.

Репрезентативна ставка: производ на најнижем нивоу агрегације, односно производ у продајном мјесту на једној географској локацији за који се може процијенити пондер.

Стопа промјене: проценат промјене цијена у текућем периоду у поређењу са цијенама са почетка тог периода или из конкретно дефинисаног ранијег периода.

1.7 Обрада података

За израчунавање Индекса потрошачких цијена потребно је прво израчунати елементарне индексе, односно индексе репрезентативних ставки на нивоу градова. При томе се као мјера средње вриједности користи геометријска средина. Агрегатни индекси се, након тога, израчунавају кориштењем Laspeyres формуле за пондерисану аритметичку средину, почевши од најнижег нивоа индекса -репрезентативних ставки па до укупног индекса за Републику Српску. Референтна база за израчунавање серије индекса је 2010. година.

Пондери су вриједности који одражавају релативно учешће одабраних производа и услуга у укупној потрошњи домаћинства. Пондери који се примјењују за израчунавање Индекса потрошачких цијена базирани су на подацима финалне, монетарне потрошње домаћинства. При израчунавању Индекса потрошачких цијена користе се два типа пондера: пондери становништва (тзв. хоризонтални пондери) за израчунавање просјечних индекса сваке елементарне ставке за ниво ентитета и пондери вриједности потрошње у домаћинствима на територији РС (тзв. вертикални пондери) за агрегирање укупног индекса, почевши од најнижег нивоа елементарних индекса.

Основни извор података за израду пондера је Анкета о потрошњи домаћинства (АПД). За израчунавање Индекса потрошачких цијена у 2015. години, примјењују се пондери који су базирани на подацима из Анкете о потрошњи домаћинства за 2011. годину. Пондери се сваке године коригују с кретањем цијена у претходној години.

1.8 Објављивање резултата

Републички завод за статистику објављује индексе потрошачких цијена за Републику Српску, као службену мјеру инфлације. Подаци се објављују у више различитих публикација, а садржајно се односе на индексне бројеве и/или стопе промјена.

У зависности од врсте и намјене публикације, индекси потрошачких цијена се публикују на нивоу укупног индекса, нивоу индекса одјељака (12), нивоу индекса група (40) и нивоу индекса класа (94) у складу с међународном класификацијом потрошње према намјени –COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose).

Најважније врсте индекса који се објављују су: мјесечни индекси, годишњи индекси, ланчани, базни и индекси за просјечан годишњи период.

Што се временског распореда тиче, подаци о ИПЦ се публикују у складу са унапријед утврђеним календаром публикавања, према ком се мјесечна саопштења за јавност објављују 22 дана по истеку мјесеца за податке из претходног мјесеца (то су уједно и коначни подаци). Рокови за друге врсте публикација, такође, су планиране у календару публикавања. За годишњи билтен то је 21. јул, док се остале двије публикације, Статистички годишњак и »Ово је РС« објављују крајем године тј. 30. новембра и 10. децембра.

1.9 Кључне варијабле

- малопродајне (потрошачке) цијене прехрамбених производа,
- малопродајне (потрошачке) цијене непрехрамбених производа,
- малопродајне (потрошачке) цијене услуга,
- малопродајне (потрошачке) цијене пољопривредних производа,
- пондери (структура потрошње домаћинства)

1.10 Кључне статистике

- мјесечни индекс- промјене цијена у текућем мјесецу у односу на претходни мјесец,
- ланчани индекс- промјене цијена у текућем мјесецу у односу на децембар претходне године,
- годишњи индекс- промјене цијена у текућем мјесецу у односу на исти мјесец претходне године,
- просјечни годишњи индекс- промјене цијена од почетка године до текућег мјесеца у односу на исти период у претходној години,
- базни индекс- промјене цијена у текућем мјесецу у поређењу с просјеком базне године (2010.)
- просјечне цијене за текући мјесец
- стопе промјена (мјесечне, годишње и за просјечан период)

1.11 Контакт информације

За провођење истраживања потрошачких цијена задужено је Одјељење статистике цијена и животног стандарда, у оквиру Сектора статистике рада, цијена, животног стандарда и заштите животне средине Републичког завода за статистику Републике Српске.

Контакт особе:

Биљана Тешић biljana.tesic@rzs.rs.ba 051 332-721
Жељка Драшковић zeljka.draskovic@rzs.rs.ba 051 332-716

2 Релевантност

Индекс потрошачких цијена (ИПЦ) је дизајниран претежно у сврху анализа и индексација за потребе домаће економије, мада се дијелом ослања и на међународно упоредиве методолошке основе. Статистички концепти и дефиниције су у складу са међународним препорукама, користи се међународна класификација индивидуалне потрошње по намјени- COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) ипак основна сврха Индекса потрошачких цијена јесте у томе да обезбјеђује кључне показатеље за потребе домаће економије. У том погледу ИПЦ обезбјеђује податке који се користе при обрачуну БДП, а најважнији корисници ИПЦ су Влада Републике Српске, односно поједина министарства Владе Републике Српске, привредне коморе, економски институти, комерцијалне банке, разна удружења, невладине организације, самостални истраживачи и др.

Није прописана ЕУ регулатива за статистику индекса потрошачких цијена којом се тачно дефинишу обавезне варијабле.

3 Тачност

3.1. Грешке узорковања

Иако се за истаживање ИПЦ не користи цијела популација узорак одређен за прикупљање потрошачких цијена није случајан, већ је изабран са сврхом задовољавања специфичних циљева, тако да је ријеч о циљаном узорку. Минимални стандарди за одређивање циљаног узорка ИПЦ-а подразумјевају да свака категорија на нивоу 4 цифре COICOP класификације треба да садржи довољно елементарних агрегата, који могу да пруже слику њеног кретања у популацији- процјењеној као поузданој и упоредивој. Усвојен је основни принцип избора са циљем осигуравања репрезентативности понашања потрошача у смислу обухвата, најчешће купљених производа, најчешће посјећених продајних мјеста и најпродаванијих услуга. При

одабиру узорка репрезентативних производа, продајних мјеста и локације снимања циљано се, у датом времену и са ограниченим ресурсима, настоје смањити грешке у узорковању.

Нумеричке процјене узорачких грешака се не рачунају, с обзиром да се ради о циљаном узорку.

3.2. Неузорачке грешке

3.2.1 Грешке обухвата и мјере за смањење грешака обухвата

Будући да се ради о циљаном узорку грешке обухвата су сведене на најмању могућу мјеру. Сталним унапријеђењем методолошких процеса настоје се смањити неузорачке грешке. Листа активних продајних мјеста, листа најпродаванијих атрикала и марки производа се редовно ажурира са циљем елиминисања грешака обухвата.

3.2.2 Грешке мјерења

Грешке у мјерењу су могуће у фазама прикупљања података на терену и при уносу података од стране сниматеља или особе која уноси податке. Упитници и сва методолошка упутства су достављени сниматељима, а са њима се одржава редован контакт у циљу минимизирања грешака.

Најчешћи разлози за настанак грешака могу бити лош одабир конкретног артикла, а самим тим и цијене, непажња прилоком снимања или уноса података, недовољна информисаност у погледу снабдјевености и асортимана производа унутар продајног мјеста, недовољно ангажовање да се пронађе адекватна замјена и сл.

Прву контролу података врше сами сниматељи цијена који имају обавезу исправно забиљежити цијену у текућем мјесецу, као и исправно забиљежити сваку евентуалну промјену марке, врсте, количине или продајног мјеста на терену. Након тога, се врши логичка контрола података при уносу, а након што се комплетира унос у базу података, врше се аутоматске контроле које се односе на: потпуност уноса цијена тј. да ли је нека цијена једнака 0, контролу цијена које су забиљежиле неоправдано високу промјену у односу на претходно прикупљену цијену, контролу умањења цијена већих од 50%, затим да ли је дошло до замјене марке, врсте, продајног мјеста или референтне количине, а да се таква замјена није у стварности десила, те контролу стопе промјене сваког артикла у односу на претходни мјесец. У свим сличајевима када цијена значајно одступа од претходно снимљене, а да при том не постоји оправдано објашњење за такво одступање, сниматељи се враћају на терен ради накнадне провјере.

Евентуалне грешке при снимању и уносу се исправљају прије израчунавања индекса и просјечних цијена, да се избјегну накнадне ревизија израчунатих индекса.

3.2.2.1 Мјере за смањење броја грешака мјерења

Методологија прикупљања и обраде података за индексе потрошачких цијена је добро документована. На годишњем нивоу одржавају се састанци са сниматељима, како би им се појасниле евентуалне недоумице и измјене у корпи, чиме се онемогућује погрешно тумачење методологије. Будући да су сниматељи у сталном контакту са продајним мјестима, имају могућност унапријед добити све релевантне информације везане за праћење цијена - попут информација о евентуалном затварању продајног мјеста, раскиду уговора са добављачима одређених марки производа, разлозима промјене цијене или описа производа и сл. Зато је врло важно ангажовати особе са искуством у овом послу јер честе замјене сниматеља цијена могу пореметити континуитет у смањењу броја грешака мјерења.

3.3 Грешке неодговора

3.3.1 Показатељи квалитета и учинка-Стопа неодговора (A4) и Стопа неодговора варијабле (A5)

Малопродајне (потрошачке) цијене репрезентативних производа и услуга које се користе за израчунавање ИПЦ-а, прате се на унапријед одабраним продајним мјестима која се на почетку године бирају у узорак. Број цијена који се прикупља за сваки производ или услугу, такође се утврђује на почетку године у смислу броја серија. Број серија, тако представља укупан број цијена при сваком продајном мјесту и не мијења се током године. Како је сваки мјесец потребно је добити податке из свих продајних мјеста, и будући да постоје методе замјене за продајна мјеста која привремено или трајно престану са радом, сваки мјесец се постиже 100% -тни

обухват. Стопа неодговора (A4) је 0%, као и стопа неодговора варијабле (A5) јер је сваки мјесец потребно прикупити исти број серија.

3.3.2 Поступци у случају неодговора

Нису познати случајеви неодговора јер за тренутно, али и трајно затварање продајног мјеста или недостатак производа/услуге постоје методе замјене, односно импутације када је у питању недостајући артикл. У случајевима импутације за сезонске производе, предвиђено је бирање одговарајуће ознаке (тзв. flag) у процедури уноса података, која понавља цијену прикупљену у претходном снимању, било ону из претходног мјесеца или претходне половине мјесеца у случају прикупљања цијена два пута мјесечно.

У табели 1 су наведени неки од случајева недостајућих података, као и временски период за који се врши импутација.

Табела 1: Недостајући подаци при рачунању Индекса потрошачких цијена

Опис	Максимални период процјене цијна (импутације)
Податак није прикупљен: сниматељ није извршио прикупљање	1 мјесец
Податак није прикупљен: привремено затварање	2 мјесеца
Податак није прикупљен: дефинитивно затварање	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ тренутно недоступан	2 мјесеца
Податак није прикупљен: производ трајно недоступан	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ прати општински уред	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ прати ВНАС	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ недоступан из сезонских разлога	у зависности од производа (макс. 11) мјесеци)

Поред провјере приликом уноса података (валидација цијена у односу на претходно забиљежену) други степен контроле обавља се у Одјељењу цијена, гдје се проводи детаљнија провјера у складу са предвиђеним методолошким процедурама, чиме се минимизирају процесне грешке. Такође, свака врста евентуалне процесне грешке се уклања приликом обраде података чиме се настоје избјећи накнадне ревизије објављених података. Уколико се, ипак, догоди грешка у објављеном податку, постоји јединствена процедура исправке према Упутству за исправљање грешака у публикованим издањима РЗС РС.

4 Правовременост и тачност објављивања

4.1 Правовременост објављивања

4.1.1 Показатељ квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (Т1)

Правовременост прве објаве резултата истраживања је одређена као разлика између датума прве објаве и краја референтног периода, у случају ИПЦ за 2015. годину, ради се о 22,4 просјечна дана од дана завршетка референтног мјесеца. Први резултати су уједно и коначни подаци. Правовременост може бити нарушена у случајевима у када се врше значајне измјене листе производа или ажурирања пондера (најчешће је ријеч подацима за мјесец јануар) што није био случај у 2015. години.

Табела 2: Правовременост првих резултата објављивања индекса потрошачких цијена за 2015. годину

назив	Индекс потрошачких цијена												
	јан	феб	март	апр	мај	јун	јул	авг	септ	окт	нов	дец	просјек
Референтни период													
Датум објаве	23.02.	23.03.	22.04.	22.05.	22.06.	22.07.	24.08.	22.09.	22.10.	23.11.	22.12.	22.01. 2016.	-
Број дана	23	23	22	22	22	22	24	22	22	23	22	22	22,4

4.2 Тачност објављивања

4.2.1 Показатељ квалитета и учинка - Тачност објављивања (Т3)

Стварни датуми објаве индекса потрошачких цијена у 2015. години не одступају од планираног датума према Календару публикација за 2015. годину.

Табела 3: Тачност резултата објављивања индекса потрошачких цијена за 2015. годину

назив	Индекс потрошачких цијена												
	јан	феб	март	апр	мај	јун	јул	авг	септ	окт	нов	дец	просјек
Планирани датум објаве према Календару публикација	23.02	23.03	22.04	22.05	22.06	22.07	24.08	22.09	22.10	23.11	22.12	22.01 . 2016.	-
Стварни датум објаве	23.02	23.03	22.04	22.05	22.06	22.07	24.08	22.09	22.10	23.11	22.12	22.01 . 2016.	-
Одступање стварног од планираног датума објаве	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

5 Доступност и јасноћа

5.1 Доступност

Подаци о индексима потрошачких цијена су доступни у електронској форми на веб страници Завода www.rzs.rs.ba затим у штампаном облику, као и у писаној форми одговора на сваки појединачан захтјев, који се упути према РЗС РС. Најчешћи електронски формати у којима су подаци расположиви су PDF, Excel, Word, а што се штампаних облика тиче подаци су, углавном, доступни у форми књиге/брошуре (Статистички годишњак, Билтен цијена, Мјесечни статистички преглед, Ово је Република Српска).

5.1.1 Канали дисеминације

При објављивању резултата Индекса потрошачких цијена кориштени су сљедећи дисеминацијски канали:

Број	Канали дисеминације	Кориштено
1	Интернет страница	ДА
2	Писани захтјеви корисника по њиховој спецификацији	ДА
3	Подаци који се објављују путем телефона	ДА
4	Дигитални медији (ЦД, дискете, итд.)	НЕ
5	Подаци представљени на новинарској конференцији	ДА
6	Тематски билтен	ДА
7	Посебне штампане публикације	ДА
8	Базе доступне спољним корисницима	ДА
9	Статистички заштићени микроподаци	НЕ

5.1.2 Показатељ квалитета и учинка-Стопа кориштених канала дисеминације (АС1)

Стопа кориштених канала дисеминације резултата је 77,7% (7/9X100).

5.1.3 Начини дисеминације

При објављивању резултата Индекса потрошачких цијена кориштени су сљедећи начини дисеминације:

Број	Начини дисеминације	Кориштено
1	Интернет страница	ДА
2	Интернет странице осталих институција	ДА
3	Интернет странице међународних организација	НЕ
4	Писани захтјеви	ДА
5	Телефонско посредовање	ДА
6	Дигитални медији (ЦД, дискете, итд ..)	НЕ
7	Подаци представљени на новинарској конференцији	ДА
8	Годишњак	ДА
9	Ово је Република Српска	ДА
10	Саопштење	ДА
11	Тематски билтен	ДА
12	Посебне публикације	ДА
13	Публикације Еуростата	НЕ
14	Публикације осталих међународних организација (OECD, IMF)	НЕ
15	Базе података, намијењене за интерну употребу	ДА
16	Базе доступне спољним корисницима	ДА

5.1.4 Показатељ квалитета и учинка-Стопа кориштених начина дисеминације (АС2)

Стопа кориштених начина дисеминације је 75% (12/16X100).

5.1.5 Показатељ квалитета и учинка – Број приступа on-line бази података (АСЗ)

У току 2015. године, on-line база података Индекса потрошачких цијена је постала доступна и за спољне кориснике, али се не извјештава о броју приступа за појединачне статистике.

5.2 Јасноћа

5.2.1 Дисеминирани резултати и публикације

Резултати истраживања потрошачких цијена су приказани у облику индексних бројева и у облику апсолутних вриједности (просјечне цијене). Подаци су дати кроз табеларни приказ, у виду текстуалног објашњења и у одређеним публикацијама путем графикана.

У статистичким публикацијама за Републику Српску, индекси потрошачких цијена су приказани до одређеног нивоа детаљности, у зависности од врсте публикације. Тако нпр. мјесечно саопштење за јавност садржи податке на нивоу укупног индекса, 12 основних одјељака и 40 група СОICOP класификације. Тематски билтен цијена и мјесечни статистички преглед садрже и детаљније податке тј. до нивоа класе (94) СОICOP класификације.

Најважније статистичке публикације у којима се објављују индекси потрошачких цијена су:

- Саопштење »Индекс потрошачких цијена у Републици Српској за мјесец 2015. године«
- Саопштење »Просјечне потрошачке цијене за мјесец 2015. године«
- Тематски билтен »Статистика цијена«
- »Мјесечни статистички преглед« - у одјељку који се односи на цијене
- »Статистички годишњак Републике Српске« - у одјељку који се односи на цијене
- »Ово је Република Српска« - у одјељку који се односи на цијене

5.2.2 Метаподаци

Најважнији метаподаци о индексима потрошачких цијена у Републици Српској доступни су на интернет страници Завода www.rzs.rs.ba у дијелу метаподаци, као и у свим електронским или писаним формама зависно од врсте публикације. Основни појмови, дефиниције као и скраћене верзије методологије потрошачких цијена прилагођене су за потребе других штампаних и електронских публикација.

Мјесечно саопштење за јавност садржи табеларни приказ индекса одјељака и група, коментаре промјена цијена на мјесечном и годишњем нивоу, као и кратак опис основних дефиниција и појмова методологије ИПЦ.

Годишњи (тематски) билтен, поред табеле са индексима одјељака и група, садржи и табеле индекса на нивоу класа, табелу са серијама индекса, графиконе, табеларни приказ пондера коришћених за рачунање ИПЦ и шири опис методологије.

У оквиру Статистичког годишњака, подаци су расположиви у табелама индекса на нивоу одјељка и класа, а годишњак садржи и табелу са просјечним цијенама за одређени број репрезентативних артикала по класама, графиконе и основне појмове и дефиниције методологије.

Мјесечни статистички преглед, у дијелу који се односи на цијене, садржи табеларни приказ серија индекса на укупном нивоу и нивоу одјељака, графикон, коментар промјене цијена на мјесечном нивоу и краћи опис методологије.

Публикација »Ово је Република Српска« у дијелу цијена садржи серију индекса на годишњем нивоу и упоредни графички приказ стопе инфлације са земљама окружења.

5.2.3 Мјере за побољшање јасноће дисеминираних резултата

Подаци о индексима потрошачких цијена су јасно приказани. Како би се омогућило корисницима да анализирају и употребљавају податке ИПЦ, поред преузимања података у Excel формату, на интернет сајту Завода дати су и основни појмови и дефиниције за одређену врсту прегледа података.

При сваком појединачном одговору на упите корисника података ИПЦ, поред одговора у виду табеларног приказа, настоји се дати и кратак текстуални коментар у виду објашњења методолошког концепта који се користио за израчунавање података. Такође, путем телефонског

упита корисника података настоји се кориснику олакшати начин и вријеме да дође до потребних информација.

5.2.4 Показатељ квалитета и учинка - Стопа комплетности мета података (AC4)

Укупан број кориштених елемената метаподатака из препоручене Референтне ESMS је 56. Број расположивих елемената метаподатака у истраживању Индекс потрошачких цијена износи 46. Стопа комплетности метаподатака за Индексе потрошачких цијена је 82,1 % (46/56x100).

6 Упоредивост и складност

6.1 Временска упоредивост

6.1.1 Показатељ квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (CC1)

Подаци о кретању потрошачких цијена у Републици Српској се прикупљају од 2005. године, а први резултати су објављени на почетку 2008. године, од када се редовно објављују у мјесечној динамици.

До 2015. постоји временска серија података за Републику Српску у дужини од 7+1 година. Вриједност показатеља, с обзиром да се ради о мјесечним временским серијама, износи $8 \times 12 = 96$.

6.1.2 Прекиди у временским серијама

Од почетка прикупљања податка Индекса потрошачких цијена за Републику Српску (2005. година) постоји временска серија са референтним базом 2005=100 до 2010. године и серија са референтном базом 2010=100 до текућег периода. Серије података су прерачунате на базу 2010=100 на нивоу укупног индекса и нивоу одјељака, тако да је до 2015. године, укупна дужина серије 2008-2015.

6.2 Географска упоредивост

6.2.1 Упоредивост с осталим чланицама европског статистичког система

Индекс потрошачких цијена се, упркос одређеним разликама у методологији између земаља, узима као релевантна мјера инфлације, али се првенствено користи за националне потребе сваке земље. У случају ИПЦ у Републици Српској, посљедњих година је испоштована већина међународних препорука, али још увијек се не израђује хармонизовани индекс потрошачких цијена, који првенствено служи за поређење стопа инфлације између земаља чланица ЕУ, за рачунање мјере конвергенције у погледу стабилности цијена унутар евро-зоне и код кога је потребно испоштовати већину регулатива које прописује Европски статистички систем (ESS).

6.3 Десезонирање

Подаци који се користе за израчунавање индекса потрошачких цијена нису предмет десезонирања.

6.4 Усклађеност између привремених и коначних података

При објављивању резултата индекса потрошачких цијена, не користи се политика дисеминације привремених података овог истраживања. Први резултати су уједно и коначни.

6.5 Усклађеност с резултатима референтног истраживања

Не проводи се референтно истраживање, мјесечни подаци о малопродајним (потрошачким) цијенама су једини извор података за рачунање индекса потрошачких цијена.

7 Процјена корисничких потреба и перцепција корисника

7.1 Класификовање и разумијевање корисника

Захтјеви корисника података за подацима о индексима потрошачких цијена су најмјеродавнији при класификовању и разумијевању корисничких потреба.

Најважнији корисници индекса потрошачких цијена су:

- Влада Републике Српске и институције Владе, попут Министарства финансија РС, Министарства за економске односе и регионалну сарадњу РС, Министарства трговине и туризма РС, Агенција за банкарство РС и друге институције јавне и локалне управе
- Институције на нивоу БиХ, као што су Централна банка БиХ, Агенција за осигурање БиХ, Дирекција за економско планирање и др.
- Пословни субјекти (предузећа, адвокати и адвокатске коморе, Привредна комора РС)
- Наука, истраживање и образовање (факултети и истраживачки центри, удружења грађана)
- Општа јавност (физичка лица)
- Медији (РТВ куће и штампани медији)
- Страни корисници (WB, IMF, амбасаде страних држава)

7.2. Мјерење перцепција и задовољства корисника

Мјерења задовољства корисника података индекса потрошачких цијена једино је могуће путем осталих метода, с обзиром да се не обавља посебно анкетно истраживање задовољства корисника за статистику потрошачких цијена. (У 2014. години спроведена је општа анкета о задовољству корисника.) Корисничке потребе за подацима о ИПЦ су препознатљиве кроз евиденцију приспјелих захтјева за подацима о индексима потрошачких цијена, као и кроз број укупних посјета на интернет страницу Завода. С тим у вези, у 2015. години одговорено је на 26 појединачних захтјева корисника података везаним за индексе потрошачких цијена.

8 Трошкови и оптерећеност испитаника/извјештајних јединица

8.1 Трошкови истраживања Републичког завода за статистику

8.1.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишњи оперативни трошкови, просјек према главним трошковним компонентама (PCR1)

Трошкови везани за истраживање ИПЦ, посматрани преко трошкова рада тј. броја употребљених сати рада запосленика ангажованих на провођењу овог истраживања, приказани су у табели 4.

Табела 4: Број кориштених радних сати у 2015. години $(2+7) \times 2072 = 18648$

Назив	Број кориштених сати рада
Прикупљање, унос и контрола цијена	13054
Израчунавање индекса	5594
УКУПНО	18648

8.2 Оптерећеност и трошкови испитаника/извјештајних јединица

8.2.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишње оптерећење испитаника у сатима и/или финансијским показатељима (PCR2)

Оптерећеност извјештајних јединица је незнатна, с обзиром да се подаци за потребе рачунања ИПЦ прикупљају путем овлаштених сниматеља цијена, чији рад обезбјеђује и финансира Завод. Уобичајене дистрибуције образаца према извјештајним јединицама нема, као што је случај код већине других статистичких истраживања.

8.3 Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Због незнатне оптерећености и непостојања трошкова извјештајних јединица, не предузимају се посебне мјере смањења трошкова.

9 Повјерљивост, транспарентност и заштита

9.1 Повјерљивост и заштита података

Подаци који се прикупљају за потребе ИПЦ, подлијежу законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.

Законом о статистици Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» број 85/03) дефинисани су правни оквир, заштита и повјерљивост података, при чему у члану 17. тачка 3 наводи: »Повјерљиви подаци који се прикупљају у статистичке сврхе, не смију се користити у друге сврхе.«

Област повјерљивости и заштите података више је регулисана у дијелу VIII ПОВЈЕРЉИВОСТ ПОДАТАКА И ЗАШТИТА ЛИЧНИХ ПОДАТАКА Закона о статистици Републике Српске.

Такође, Правилником о заштити повјерљивих података у Заводу регулисано је осигуравање повјерљивости индивидуалних података као и процедуре при давању, размјени и уступању тих података корисницима и/или групама корисника.

У сваком појединачном допису према продајним мјестима, у којима се прикупљају подаци за ИПЦ, наводи се члан Закона којим је регулисана повјерљивост и заштита података као и број службеног листа у којем је објављен Закон о статистици Републике Српске.

9.2 Транспарентност

Корисници су упознати са начином кориштења података о индексима потрошачких цијена. Изјаве и саопштења на конференцијама за штампу, везано за резултате истраживања потрошачких цијена, су апсолутно непристрасне и политички неутралне.

Нису уочене грешке у публикованим издањима ИЦП за 2015. годину, тако да није било потребе за корекцијама.

10 Закључак

У наредном периоду потребно је побољшати методологију ИПЦ кроз примјену квалитативног прилагођавања промјена цијена, метода сезонских прилагођавања, као и примјену осталих регулатива и препорука Еуростат-а за успостављање ХИПЦ-а и тако омогућити што лакше прелажење на рачунање Хармонизованог индекса потрошачких цијена.

Поред методолошких побољшања, у сарадњи са ИТ особљем, треба развити систем за евидентирање броја приступа on-line подацима мјесечног саопштења, броја приступа електронским билтенима и другим публикацијама у којима се објављују индекси потрошачких цијена.